

Aan: Het college van burgemeester en wethouders
Betreft: Advies Inkoopstrategie Jeugdhulp zonder Verblijf en Gezinsteams
Datum: 31 augustus 2023

Geacht college,

Op 21 juli 2023 heeft de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) uw aanvraag ontvangen om over de Inkoopstrategie Jeugdhulp zonder Verblijf en de notitie Gezinsteams uiterlijk 31 augustus 2023 te adviseren. De voor advies beschikbare periode is gelijk aan de zomervakantie. Hierdoor is het niet mogelijk gebleken alle leden van de ASD er in voldoende mate bij te betrekken. Op onderdelen heeft de ASD ook ervaringsdeskundigen geraadpleegd.

Vooraf

De ASD onderschrijft de noodzaak om in te spelen op de groeiende vraag naar jeugdhulp en deze hulp meer toekomstbestendig te maken door (o.a.) een meer effectieve aansluiting op de algemene voorzieningen. 'Aansluiten op de vraag van de jongere en diens gezin' op basis van maatwerk is daarbij voor de ASD leidend; niet het budgettaire kader. Er is begrip voor beperkte financiële middelen maar deze mogen de goede uitvoering van wettelijke (zorg)taken niet in de weg staan en/of leiden tot het wachten hierop.

De hulpvraag van de jongere en diens gezin en hun regie hierop dienen centraal te staan. De ASD mist het accent daarop. Daarbij is tevens van belang dat expliciet wordt aangegeven waarop wel, maar ook waarop geen, aanspraak kan worden gemaakt in het kader van jeugdhulp.

De ASD onderschrijft ook dat de organisatie van, de regie op, de toegang tot en het proces van verwijzing en afbakening tussen de verschillende vormen van jeugdhulp verbetering behoeven. Vooral de toegang tot hulp moet duidelijk en eenvoudig zijn. Het gezinsteam kan hierin een goede rol spelen. De wijze waarop is echter nog niet voldoende uitgewerkt.

De ASD stelt vast dat de notities op voor inwoners belangrijke onderdelen nog niet zijn ingevuld. Met name de te stellen kwaliteitseisen en KPI's en de inbreng van de jeugdige en diens gezin ontbreken. De ASD adviseert de kwaliteitseisen van het inkooptraject WMO hierbij te betrekken. In een bijlage bij dit advies wordt een aantal belangrijke kwaliteitscriteria benoemd. Bij de uitwerking daarvan wordt de ASD graag betrokken.

Hierna wordt in dit advies eerst ingegaan op de bevindingen van de ASD ten aanzien van de voorgenomen Inkoopstrategie en de vorming van Gezinsteams. Aansluitend wordt antwoord gegeven op de in de adviesaanvraag concreet gestelde vragen.

Uitgangspunten en doelen

De inkoopstrategie en de vorming van gezinsteams ziet de ASD als instrumenten om de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsdoelen en -visie, die voortvloeien uit de Jeugdwet en de Hervormingsagenda, te realiseren.

De ASD heeft de Inkoopstrategie en vorming van Gezinsteams daarom beoordeeld tegen de achtergrond van de vraag: wordt hiermee een bijdrage geleverd aan het realiseren van die vastgestelde beleidsdoelen en wat betekent dit voor de jeugdige en diens gezin?

Belangrijke uitgangspunten voor de ASD zijn daarvoor:

- zorg dichtbij de jeugdige en diens gezin gebaseerd op hun eigen vraag;
- integrale aanpak met goede samenwerking met, en aansluiting op, het sociale wijkteam;
- een gedeelde visie;
- een duidelijke regie bij de gemeente.

Het werken met gezinsteams past hierin. Het vraagt commitment van alle aanbieders van jeugdzorg (afstaan van een deel van de begeleiding, delen van informatie, mandaat voor het inzetten van bepaalde zorg, deelname aan MDO). Geadviseerd wordt dit expliciet mee te nemen in de inkoopvoorwaarden.

De ASD mist in de inkoopnotitie de relatie met de teams Gezinsbegeleiding terwijl deze aan de basis ligt van de keuze voor Gezinsteams. Om de samenwerking tussen de aanbieders te bevorderen adviseert de ASD om, voor een gezamenlijke visie, bij alle te selecteren zorgaanbieders gebruik te maken van het model 'Mijn Positieve Gezondheid'. Dit bevordert een integrale manier van werken gebaseerd op de eigen wensen van de jeugdige en diens gezin.

De geformuleerde doelen zijn goed maar algemeen geformuleerd. Niemand zal hiertegen zijn. Ze krijgen echter pas betekenis als ze concreter worden uitgewerkt. Dat geldt ook voor uitgangspunten als, eenvoud, minder administratieve lasten en partnerschap. Deze bieden in beginsel een goede basis voor de toekomst maar behoeven verdere (smart) uitwerking. De ASD adviseert om meer duidelijkheid te verschaffen over hoe (en met wie) de geformuleerde doelen in de praktijk gerealiseerd kunnen worden. Met name de doelen voor de jeugdige en diens gezin zijn hierin belangrijk en moeten worden gemonitord.

Het werken met meerjarige overeenkomsten en het stellen van eisen aan 'goed werkgeverschap' ziet de ASD als belangrijk instrument voor de continuïteit in het aanbod van zorg (leveringszekerheid).

Veranderopgaven

De geformuleerde veranderopgaven zijn voor wat betreft de te bereiken doelen duidelijk. Minder duidelijk is (opnieuw) hoe hieraan, in samenspraak met de doelgroepen, invulling te geven. Hiervoor belangrijke criteria ontbreken. De ASD vindt het van groot belang dat in de inkoopvoorwaarden vooraf de noodzakelijke criteria geformuleerd worden waaraan te contracteren partijen gebonden zullen worden.

Zo zullen aan te contracteren partijen o.a. eisen gesteld moeten worden met betrekking tot:

- de inbreng van inwoners/ouders/jeugd met een zorgvraag
- de relatie met, inbreng en rol van de gezinsteams
- de samenhang met de algemene voorzieningen
- de aansluiting op de sociale wijkteams
- de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het geheel van de jeugdzorg (inclusief overbruggingszorg) en bijzondere zorgvragen

Idealiter zullen de geselecteerde aanbieders een gezamenlijk platform moeten bieden dat periodiek knelpunten bespreekt en waar nodig gezamenlijk oplossingen biedt.

De ASD staat in beginsel positief tegenover de beperking van het aantal (meerjarig) te contracteren partijen en het formeren van gezinsteams. Ook inkoop die zich richt op zeven percelen waarmee in het jeugdhulpaanbod wordt voorzien kan bijdragen aan de gewenste vereenvoudiging en versterking van de regie.

Voorkoming van schooluitval is in het kader van effectieve jeugdzorg belangrijk. Goede integrale samenwerking met het gehele onderwijs is een fundament daarvoor. De ASD adviseert daarom niet alleen de cluster 3 en 4 scholen, maar ook het reguliere basis- en voortgezet onderwijs daarin mee te nemen. De ASD is het eens met een meer preventieve, groepsgewijze aanpak en vroegtijdige signalering versus individuele begeleiding die in het Ondersteuningsplan van Passend Onderwijs 2023-2027 worden beschreven.

De ASD ziet in voorkomende gevallen het PGB als een waardevolle, en voor maatwerk zeer bruikbare, leveringsvorm voor noodzakelijke hulp aan jeugdigen. Het PGB wordt nu slechts kort genoemd. Wij adviseren hiervoor kaders en richtlijnen verder uit te werken.

Gevraagd advies

Tot slot wordt hieronder antwoord gegeven op de specifiek in de adviesaanvraag gestelde vragen:

Inkoopstrategie:

- *Op welke wijze de gemeente jongeren en ouders kan laten participeren in de inkoop en de verdere inrichting en beoogde werkwijzen van de gezinsteams?*

In het advies van de Rekenkamer wordt, zowel in 2021 als in 2022, gesproken over een leertafel Jeugdhulp samengesteld met zorgaanbieders en ervaringsdeskundigen zoals jongeren van Expex, Herstelexperts, James. Kortdurend en laagdrempelig informatie inwinnen bij betrokken jeugdigen en hun gezinnen is op veel manieren mogelijk. Wij missen overigens ook hun inbreng bij het opstellen van de inkoopstrategie.

- *Wat vindt de ASD van de beschrijving van de huidige situatie binnen de jeugd- en gezinshulp in Almere en de beschreven oplossingsrichtingen? Denk hierbij aan de indeling van de percelen stad breed en de gezinsteams in de 9 wijken.*

Het antwoord hierop is in dit advies voldoende aan de orde geweest.

- *Wat vindt de ASD van de gekozen indeling naar de zeven percelen stedelijke jeugdhulp?*

Omdat de beschrijving van de percelen en de omschrijving van wat wel, en wat niet, onder jeugdhulp wordt verstaan onvoldoende is uitgewerkt kan de ASD hierover (nog) geen oordeel geven.

- *Kan de ASD zich uitspreken over de geformuleerde doelen in de inkoopstrategie en daarvan afgeleide kpi's; waarop moet de gemeente sturen in relatie tot de toekomstig gecontracteerde jeugdhulpaanbieders?*

Het sturen op te contracteren aanbieders dient vooral gericht te zijn op het toetsen aan:

- de geformuleerde kwaliteitscriteria,
- hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het geheel van de jeugdhulp,
- een door en met hen gedeelde visie (volgens het model Mijn Positieve Gezondheid)
- de (belangrijke) rol van de gezinsteams
- het aantal jeugdigen in de zorg
- het aantal afgeronde trajecten
- het aantal betrokken hulpverleners per gezin
- schooluitval

Gezinsteams:

- *Vindt de ASD dat de invoering van de gezinsteams in Almere een onderdeel zijn van de oplossing voor de gezinnen die hulp- en ondersteuning nodig hebben?*

Gezinsteam kunnen zeker onderdeel zijn van de oplossing. Voorwaarde is wel dat deze voldoende eigen mandaat en middelen krijgen om hun beschreven rol goed te kunnen vervullen en dat de andere zorgaanbieders de positie van de gezinsteams onderschrijven.

- *De gezinsteams bieden hulpverlening in de vorm van begeleiding. Over de afbakening van de begeleiding heeft de gemeente nog geen definitief standpunt ingenomen. Kan de adviesraad een aantal handreikingen doen die ons helpen in de afbakening van de begeleiding geboden door de teams?*

Het invullen van begeleiding door gezinsteams heeft consequenties voor het inkopen van begeleiding bij de zorgaanbieders. Dit vraagt om betrokkenheid van de bronorganisaties bij het invullen van de gezinsteams.

Voor de positie en organisatie van de Gezinsteams worden 4 modellen geschetst. De ASD begrijpt dat de gemeente het wenselijk vindt om meer grip te hebben op de jeugdhulp en de daarvoor beschikbare middelen. Model 2 (ambtelijk management) biedt die mogelijkheid en heeft de voorkeur van de ASD.

Concluderend adviseert de ASD om de Inkoopstrategie Jeugdhulp zonder Verblijf en de notitie Gezinsteams verder uit te werken met kwaliteitscriteria en deze onderdeel te maken van aan te contracteren aanbieders te stellen eisen.

Vanzelfsprekend is de ASD bereid en beschikbaar voor een mondelinge toelichting of het beantwoorden van vragen.

Met vriendelijke groet,
Vera Kampschöer, voorzitter

Bijlage: Voor de ASD belangrijke kwaliteitscriteria

Bijlage: Advies d.d. 31 augustus 2023 Inkoopstrategie en Gezinsteams

Belangrijke kwaliteitscriteria van alle zorgaanbieders gebaseerd op de veranderopgaven:

1. Goede kwaliteit

- werken volgens de richtlijnen van de beroepsgroep
- gekwalificeerde medewerkers
- deelname aan onderlinge toetsing, nascholing en opleiden van nieuwe zorgverleners
- integraal werken volgens de uitgangspunten van positieve gezondheid

2. Toegankelijkheid

- begrijpelijke taal op website en schriftelijke materialen
- korte wachttijden, eerste gesprek binnen 4 weken!
- bereikbaarheid 7x 24 uur geregeld, hetzij zelf, hetzij met partnerorganisatie
- informatie aan jeugdigen en ouders over inhoud van behandeling en doelen

3. Samenwerking

- samenwerkingsafspraken met andere zorgaanbieders en verwijzers, ook over crises
- veilige en digitale informatieoverdracht en terugrapportage naar verwijzer
- inzage van dossier voor ouders en jeugdige
- mede verantwoordelijkheid voor wachttijd en brede zorgaanbod, door regulier overleg met gemeente en het nadenken over aanpassing zorgaanbod

4. Met betrekking tot de positie en rol van gezinsteams

- onderschrijven van positie, rol en taken van gezinsteams
- deel intake delegeren aan gezinsteam, hen goed informeren over voortgang behandeling
- deelnemen aan MDO
- accepteren van mandaat over keuze van of voortzetting van behandeling

5. Dossiervoering en verantwoording

- dossiervoering digitaal volgens richtlijnen beroepsgroep
- monitoring: aantal jeugdigen in zorg, soorten problematiek, aantal contacten per persoon, aantal verwijzingen, duur van de behandeling

6. Governance

- regeling van toezicht, participatie van ouders en jeugdigen
- klachtenregeling
- jaarverslag